ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№6(7)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 266 sahifa,
27-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Muqobil energiya manbalarida yarimo'tkazgichlar fizikasi: quyosh panellarining foydali ish koeffitsiyentini oshirish muammolari 10
Abdullajonova Bashorat Olim qizi

Xavfsizlik tuyg'usinining psixologik mazmuni 13
Bahodirova Marhaboxon Tohirjon qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirishning innovatsion pedagogik texnologiyalari: kompetensiyaviy yondashuv asosida 17
Boybo'riyeva Saodat O'ralovna

Tasviriy san'at fanlarini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari 21
Ergasheva Go'zal Ruzimurod qizi

Kurash sportida innovatsion mashg'ulot texnologiyalaridan foydalanishning ilmiy-pedagogik asoslari 26
Madumarov Jahongir Urinbayevich

O'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishda steam texnologiyalarining o'rni va roli 29
Yo'ldoshev Mirjalol Qosim o'g'li

Sun'iy intellekt vositalarining bo'lajak o'qituvchilar diagnostik kompetentligini rivojlantirishdagi imkoniyatlari 33
Teshaboyev Akramjon Yuldashevich

O'qituvchi va talabalar o'rtasidagi kommunikativ o'zaro ta'sir 39
Turdibekova Risolat Shermatovna

6–7 yoshli bolalarni savodga tayyorlashda didaktik kartochkalar asosidagi leksik o'yinlarning ahamiyati 42
Tursunova Durdona

Yengil atletika mashg'ulotlarida zamonaviy ilmiy yondashuvlar: maktab o'quvchilarining jismoniy tayyorgarligi va sport natijalari 46
Xalmirzayev Azizillo Nabijonovich

Veb-kvest" va "Til portfeli" texnologiyalarini bir butun integrativ model asosida o'quv mashg'ulotlarida qo'llanilishi 49
Yusupova Muxabbat Anatolevna

Содержание личностно-ориентированного образования и его роль в процессе самостоятельной подготовки студентов 53
Рысова Галия Байбулатовна

Improving the Methodology for Teaching Lexical and Grammatical Transformations in the Translation of Literary Texts 57
Asadova Zebiniso Makhmudovna

Oliy ta'lim muassasalarida pedagogik innovatsiyalarni joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirish mexanizmlari 62
Beketov Nurseit Alijan o'g'li

Oliy ta'lim muassasalarida boksni o'qitish metodikasini takomillashtirish 67
Rustamova Zuhro Sanjar qizi

Bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion yondashuv asosida o'qish darslari samaradorligini metodik takomillashtirishga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari 71
To'ychiyeva Zulfiyaxon Abdulxoliq qizi

Mehrli maktabda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim orqali bolalarning ijtimoiy faolligini oshirish mexanizmlari 76
Tursunova Dildora Ziyadullayevna

Kasbiy fanlar integratsiyasiga asoslangan dasturiy ta'minot vositasida filologiya yo'nalishi talabalarining axborot kompetentliligini rivojlantirish metodikasi 79
Yakubov Baxtiyor Baxriddin o'g'li

Ta'lim klasterlari faoliyatini avtomatlashtirish va monitoring qilish tizimini joriy etish 83
M. Badalova

Нравственное воспитание студентов средствами русской классической литературы: современные педагогические подходы 86
Родина Ирина Витальевна

Bo‘lajak tibbiyot xodimlarining kasbiy identikligini shakllantirishda psixologik diagnostika va rivojlantiruvchi yondashuvlar 91
Feruza Tohirova

Tarbiya fanini o‘qitish jarayonida xalq pedagogikasidan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari 99
Islomova Mushtaribonu Akram qizi

Boshlang‘ich sinf matematika darslarida multimedia vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari 104
Nafisa Tuxtasinova

Shaxsiy kreativ kompetentlikni rivojlantirishning metodik imkoniyatlari 108
To‘xtasinov Dadaxon Farxodovich, Nafisa Tuxtasinova

Zamonaviy ta’lim oluvchilarni milliy iftixor ruhida tarbiyalashning yangicha yondashuvi 113
Xudayberdiev Inom Xasanovich

Yoshlar oilalarda ekologik madaniyati rivojlanishida turar joy muhiti va gender yondashuvlarining ahamiyati 117
Yusupova Muhabbatxon Abdulajon qizi

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga tabiiy fanlarni o‘qitish jarayonida O‘simliklar mavzusini o‘rgatish metodikasi 122
Normurotova Aziza Karim qizi, Fattoyeva O‘g‘iloy Ashurqulovna

Inklyuziv ta’lim o‘quvchilarining yozuv ko‘nikmalarini rivojlantirishda robototexnika asosidagi assistiv texnologiyalar - “Power band” va “Quvvat qo‘lqop” samaradorligi 127
Alimardanova Sitora Ikrom qizi, To‘rayev Rasul Nortojiyevich

Yoshlarda sog‘lom turmush tarzini shakllantirishda sport mashg‘ulotlarining innovatsion ahamiyati 133
Aminov Botir Umidovich

Bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarining nutq madaniyatini rivojlantirish 138
Saydanova Dilafruz Sadirdinovna

Ilmiy-tadqiqotchi ayollarda akademik o‘zlik shakllanishi: O‘zbekiston sharoitida motivatsion omillar va ijtimoiy-pedagogik aralashuv zarurati 142
Egamqulova Iroda Safar qizi

Texnika oliygohlarida nogironligi mavjud talabalarning ilmiy kompetentligini rivojlantirish uchun “Adaptiv tadqiqot” interaktiv metodini ishlab chiqish 148
Gimayeva Liliya Maskurovna

Maktab boshqaruvida raqamli monitoring va tahlil tizimlaridan foydalanishning pedagogik samaradorligi 153
Imamaliyev Ulugbek Turapbayevich

Onlayn qimor o‘yinlariga tobe bo‘lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borish tartibi 157
Olimov Azamat Qahramon o‘g‘li

Rusiyzabon o‘quvchilarning o‘zbekcha bog‘lanishli nutqini o‘stirishda mashqlarning o‘rni 163
Salisheva Zilola Ismoilovna

Xorijiy mamlakatlar tajribasida raqamli ta’lim va raqamli savodxonlikni rivojlantirishning nazariy asoslari 169
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi

Ko‘p madaniyatli kompetensiyani rivojlantirish modelini amalga oshirishning tashkiliy va pedagogik mexanizmlari va kutilgan natijalari 174
Vasilyeva Elmira Raisovna

The Specifics of the Formation of Systems Thinking in Technical Education, Methods and Means of Development 178
Yusupova Liliya Fanovna

Individual yondashuv asosida ko‘zi ojiz o‘quvchilar uchun individual rivojlanish xaritasini ishlab chiqish metodikasi 183
Abdullayev Oybek Alisher o‘g‘li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Yaqin masofalarga yugurishda o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish usullari 190
Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich

Darslik yozish mas'uliyati........ 194
Ahmadova Mahbuba Shavkat qizi

Mobil ta'lim texnologiyalari vositalari yordamida darslarni tashkil etish metodikasini takomillashtirish 198
Mamasoliyev Akmaljon Azizjon o'g'li

Yengil atletika qisqa masofaga yugurish turini o'rgatishda bosqichma-bosqich tayyorlash metodikasi 202
Omonov Shohrux Orzimurot o'g'li

Abdulla Avloniyning o'zbek tamaddunidagi o'rni xususida ba'zi mulohazalar 206
Tasbolatova Yeliza Yesey qizi

The Relationship Between Students' Learning Motivation and Academic Procrastination........ 209
Odilbekov Mansurbek Maxmudjon ugli

"Beg'uborlik ovozi" va o'zini namoyon etish makoni 215
Q. M. Ibadullayev

Формирование лингвокультурологи-ческой компетенции иноязычных студентов в цифровой образовательной среде 219
Наталья Николаевна Розикова

Criteria, Indicators, and Levels for Developing Pre-Service EFL Teachers' Auditive Competence 223
Alibekova Mahzuna Alisher kizi

Summary of the Cell Elements in Dental Science 229
Ruziyeva Kamola Akhtamovna

A Customised Method for Treating Generalised Periodontitis and Predicting Cardiovascular Problems Using Salivary Proteomic Profiling 234
Shodiev O. U., Nazarova N. Sh., Agababyan I. R.

Avtomobilsozlik yo'nalishi talabalarida kommunikativ kompetensiyani raqamli texnologiyalar orqali rivojlantirish........ 239
G. Sh. Doniyorova

Imkoniyati cheklangan bolalar uchun jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etish xususiyatlari 242
Dusanov Shuxrat Abdiraakovich

Ijro etuvchi funksiyalar buzilishi va diqqat-yetishmasligi giperaktivlik buzilishi (DEHB): Barkli yondashuvi... 246
Otbasarova Umida Mexmonovna, Inogamova Rano Bahodirovna

Raqamli texnologiyalardan foydalanishda o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish yo'llari.. 248
Abdullayev Sherzodbek

Maktabgacha yoshdagi bolalarda "Hard Skills" va "Soft Skills" integratsiyasini ta'minlashning pedagogik-psixologik tizimi........ 251
Xolmatova Dilshoda Sherali qizi

Iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlashning zamonaviy mexanizmlari........ 258
Djumabayeva Janar Muratbayevna

O'zini o'zi tashkil etishni rivojlantirish pedagogik texnologiyasi 262
Jo'rayeva Gulxayo Sabirovna

O'ZINI O'ZI TASHKIL ETISHNI RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK TEXNOLOGIYASI

Jo'rayeva Gulxayo Sabirovna
Shahrisabz davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti,
13.00.01-pedagogika nazariyasi pedagogik ta'limotlar tarixi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim makonini raqamlashtirish davrida talabalarning o'zini o'zi tashkil etishning zamonaviy pedagogik texnologiyasi ko'rib chiqiladi. Mazkur mavzuni tadqiq etishning dolzarbligi talabalarning o'quv faoliyatini tashkil etishda samarali yondashuvni yaratish, shuningdek, ta'lim jarayoni natijadorligini oshirish zarurati bilan izohlanadi.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiya, oliy ta'lim, ta'lim jarayoni, talabalarning o'zini o'zi tashkil etishi.

Abstract: This article examines modern pedagogical technology for student self-organization in the era of the digitalization of the educational space. The relevance of this research topic is driven by the need to develop an effective approach to organizing students' educational activities, as well as to improve the effectiveness of the educational process.

Key words: pedagogical technology, higher education, educational process, student self-organization.

Аннотация: В данной статье рассматривается современная педагогическая технология самоорганизации студентов в эпоху цифровизации образовательного пространства. Актуальность исследования данной темы обусловлена необходимостью создания эффективного подхода к организации учебной деятельности студентов, а также повышения результативности образовательного процесса.

Ключевые слова: педагогическая технология, высшее образование, образовательный процесс, самоорганизация студентов.

KIRISH

Zamonaviy oliy ta'lim uzluksiz mustaqil ta'lim olishga, kasbiy o'zini o'zi takomillashtirishga va mustaqil qaror qabul qilishga qodir bo'lgan raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga yo'naltirilgan. Shu munosabat bilan o'zini o'zi tashkil etishni rivojlantirish ta'lim jarayonining asosiy vazifalaridan biriga aylanmoqda. Biroq mavjud amaliyot tahlili shuni ko'rsatadiki, ko'p hollarda o'zini o'zi tashkil etishni shakllantirish ishlari epizodik xususiyatga ega bo'lib, maqsadlar, mazmun, usullar, o'qitish vositalari hamda raqamli qo'llab-quvvatlash vositalarini birlashtirgan yagona pedagogik texnologiya bilan ta'minlanmaydi.

Shuning uchun ham ushbu tadqiqot doirasida zamonaviy pedagogik yondashuvlar va raqamli ta'lim muhiti imkoniyatlarini integratsiyalash asosida talabalarning o'zini o'zi tashkil etishini rivojlantirishning pedagogik texnologiyasi ishlab chiqildi. Ishlab chiqilgan texnologiya talabalarning o'z o'quv faoliyatini mustaqil tashkil etish, ta'lim maqsadlarini rejalashtirish, natijalarni nazorat qilish hamda o'z faoliyatini refleksiv tahlil qilish qobiliyatlarini izchil shakllantirishni ta'minlovchi o'zaro bog'liq komponentlarning yaxlit tizimidan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Talabalarning o'zini o'zi tashkil etishini rivojlantirish muammosi zamonaviy pedagogika fanining eng dolzarb muammolaridan biri bo'lib, kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan va faoliyatga asoslangan yondashuvlar kontekstida ko'rib chiqiladi [1].

Mahalliy va xorijiy tadqiqotlarda o'zini o'zi tashkil etish bo'lajak mutaxassisning kasbiy kompetentligining eng muhim tarkibiy qismi sifatida qaraladi. Bu uning mustaqil ravishda maqsad qo'yish, o'z faoliyatini rejalashtirish, qaror qabul qilish, o'zini o'zi nazorat qilish va ta'lim natijalarini baholash qobiliyatini belgilaydi [4].

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ta'limning raqamli transformatsiyasi talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish yondashuvlarini sezilarli darajada o'zgartirib yuborgan [3].

Xorijiy mualliflar raqamli ta'lim platformalarini elektron, aralash va masofaviy ta'limni amalga oshirishning samarali vositasi sifatida ko'rib chiqadilar. Bu esa ta'lim jarayonini individuallashtirish, talabalarning mustaqil

ishlash imkoniyatlarini kengaytirish hamda o'qituvchi va talabalar o'rtasida uzluksiz qayta aloqani tashkil etishni ta'minlaydi [2].

Shu bilan birga, mahalliy tadqiqotchilar nafaqat raqamli resurslardan foydalanishni, balki raqamli ta'lim muhitida talabalarning o'zini o'zi tashkil etish ko'nikmalarini maqsadli rivojlantirishni ta'minlaydigan pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish zarurligini ta'kidlamoqdalar. Ta'limni raqamlashtirishga bag'ishlangan ko'plab ilmiy nashrlarga qaramay, zamonaviy raqamli texnologiyalar orqali talabalarning o'zini o'zi tashkil etish qobiliyatini rivojlantirishni kompleks pedagogik qo'llab-quvvatlash masalalari hali ham yetarli darajada ishlab chiqilmagan [5].

Aksariyat tadqiqotlarda e'tibor raqamli platformalarning texnik imkoniyatlariga qaratilgan bo'lib, o'zini o'zi tashkil etishni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari yanada chuqurroq ilmiy asoslashni talab etadi. Bu esa zamonaviy ta'lim yondashuvlari va raqamli ta'lim muhiti imkoniyatlarini o'zida mujassam etgan pedagogik texnologiyani ishlab chiqish zaruratini yuzaga keltirdi [6].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini ta'lim jarayonini tashkil etishga kompetensiyaviy, tizimli, faoliyatga asoslangan, shaxsga yo'naltirilgan va raqamli yondashuvlar tashkil etdi. Qo'yilgan maqsadga erishish uchun mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, sintez qilish, taqqoslash, umumlashtirish va tizimlashtirish, pedagogik modellashtirish, qiyosiy hamda tizimli tahlil kabi o'zaro bir-birini to'ldiruvchi tadqiqot usullari majmuasidan foydalanildi. Mazkur metodlardan foydalanish talabalarning o'zini o'zi tashkil etishini rivojlantirishning nazariy asoslarini aniqlash, raqamli ta'lim muhitining pedagogik imkoniyatlarini baholash, pedagogik texnologiya tuzilmasini ishlab chiqish va uni oliy ta'lim muassasalari ta'lim jarayonida samarali amalga oshirish shartlarini asoslash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Taklif etilayotgan texnologiyaning o'ziga xos xususiyati tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan raqamli ta'lim platformasidan foydalanishdir. An'anaviy elektron ta'lim resurslaridan farqli o'laroq, ushbu platforma nafaqat o'quv materiallarini joylashtirish vositasi, balki talabalarning mustaqil bilish faoliyatini tashkil etish vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Platformaning barcha tarkibiy elementlari o'zini o'zi tashkil etish komponentlarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, ta'lim jarayonining har bir bosqichida ta'lim oluvchini qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydi.

Pedagogik texnologiyani ishlab chiqish kompetensiyaviy, tizimli, shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga asoslangan va raqamli yondashuvlarni hisobga olgan holda amalga oshirildi. Ularning integratsiyasi shunday ta'lim modelini yaratish imkonini berdiki, unda talaba ta'lim maqsadlarini mustaqil ravishda belgilaydigan, o'quv harakatlarini bajarish ketma-ketligini rejalashtiradigan, erishilgan natijalarni tahlil qiladigan hamda o'z ta'lim trayektoriyasini tuzatadigan ta'lim faoliyatining faol subyekti hisoblanadi. Ishlab chiqilgan pedagogik texnologiyaning maqsadi mustaqil ta'lim faoliyati samaradorligini oshirishni ta'minlaydigan pedagogik usullar, raqamli ta'lim resurslari va interaktiv vositalardan kompleks foydalanish orqali talabalarning o'zini o'zi tashkil etishini rivojlantirishdan iborat.

Qo'yilgan maqsadga erishish uchun pedagogik texnologiyaning quyidagi vazifalari belgilandi:

- barqaror o'quv motivatsiyasini shakllantirish;
- maqsadni belgilash va o'z faoliyatini rejalashtirish ko'nikmalarini rivojlantirish;
- vaqtni oqilona taqsimlash ko'nikmalarini takomillashtirish;
- axborotni mustaqil izlash, tahlil qilish va qayta ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish;
- ta'lim natijalarini o'zini o'zi nazorat qilish va baholash qobiliyatini shakllantirish;
- refleksiv fikrlashni rivojlantirish;
- talabalarning raqamli kompetentligini oshirish;
- uzluksiz kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga tayyorlikni shakllantirish.

Texnologiyani loyihalashda o'zini o'zi tashkil etish shaxsning alohida sifati emas, balki motivatsion, kognitiv, operatsion-faoliyatga asoslangan va refleksiv-baholash komponentlarini o'z ichiga olgan integrativ xususiyat ekanligi hisobga olindi. Demak, pedagogik texnologiya ko'rsatib o'tilgan komponentlarning har birini maxsus tashkil etilgan ta'lim faoliyati orqali rivojlantirishni ta'minlashi lozim. Shundan kelib chiqqan holda, pedagogik texnologiya tuzilmasi o'zaro bog'liq bloklarni o'z ichiga oladi: maqsadli, mazmunli, tashkiliy-faoliyatga asoslangan, raqamli, diagnostik va natijaviy.

Maqsadli blok pedagogik jarayonning strategik yo'nalishini belgilaydi va bo'lajak mutaxassisning eng muhim kasbiy kompetensiyalaridan biri sifatida talabalarning o'zini o'zi tashkil etishini rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu blokda ta'lim maqsadlari, kutilayotgan natijalar va o'zini o'zi tashkil etish komponentlarining shakllanganlik darajasini baholash mezonlari aniqlanadi. Mazmunli blok o'zini o'zi tashkil etish tamoyillari, o'quv faoliyatini rejalashtirish usullari, vaqtni boshqarish texnologiyalari, o'zini o'zi tahlil qilish va baholash usullari haqidagi bilimlarni shakllantirishga qaratilgan o'quv materiallarini o'z ichiga oladi.

Nazariy materiallarni amaliy topshiriqlar bilan integratsiyalash alohida o'rin tutadi. Bu esa bilimlarni o'zlashtirishdan ularni amaliyotda qo'llashga o'tishni ta'minlaydi. Ishlab chiqilgan texnologiyaning muhim xususiyati ta'limning chiziqli modelidan voz kechishdir. Talaba o'quv materialini izchil o'rganadigan va nazorat topshiriqlarini bajaradigan an'anaviy yondashuvdan farqli o'laroq, taklif etilayotgan texnologiya ta'lim oluvchining raqamli ta'lim platformasi bilan doimiy aloqasini, uzluksiz teskari aloqani, individual taraqqiyotni kuzatishni hamda o'z ta'lim yo'nalishini o'zgartirish imkoniyatini ta'minlaydi. Bu borada raqamli platforma bir nechta o'zaro bog'liq funksiyalarni bajaradi. Avvalo, u ma'ruza matnlari, taqdimotlar, videomateriallar, uslubiy tavsiyalar va qo'shimcha axborot resurslarini o'z ichiga olgan tizimli o'quv materiallaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlaydi. Shu bilan birga, platforma talabalarga interaktiv topshiriqlarni bajarish, diagnostik testlardan o'tish, elektron portfolioni yuritish, muhokamalarda ishtirok etish hamda o'z faoliyatini refleksiv baholash imkoniyatini beradi.

XULOSA

Shunday qilib, raqamli ta'lim muhiti o'qitishning yordamchi vositasi emas, balki ta'lim jarayonida mustaqillik, individuallashtirish, uzluksizlik va refleksivlik tamoyillarini amalga oshirishni ta'minlovchi pedagogik texnologiyaning eng muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Platformani loyihalashda ta'lim oluvchilarning faol mustaqil faoliyatiga yo'naltirilgan raqamli ta'lim muhitiga qo'yiladigan zamonaviy talablar inobatga olindi. Shu sababli platformaning tuzilishi shunday ishlab chiqilganki, uning har bir bo'limi nafaqat o'quv ma'lumotlaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlaydi, balki o'zini o'zi tashkil etishning muayyan tarkibiy qismini shakllantirishga ham xizmat qiladi.

Shu bilan birga, ishlab chiqilgan pedagogik texnologiyaning tuzilishi va mazmunini nazariy jihatdan asoslash uning real ta'lim jarayonidagi samaradorligini tajriba orqali tasdiqlashni talab etadi. Shu munosabat bilan dissertatsiya tadqiqotining keyingi bo'limida raqamli ta'lim muhiti sharoitida talabalarning o'zini o'zi tashkil etishini rivojlantirishga qaratilgan taklif etilgan pedagogik texnologiyaning samaradorligini tekshirish bo'yicha tajriba-sinov ishlarining tashkil etilishi, mazmuni va natijalari keltirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ахметжанова Г.В., Юрьев А.В. Цифровые технологии в образовании // Балтийский гуманитарный журнал. – 2018. – Т. 7. – № 3.
2. Мясищев В.Н. Понятие личности в аспектах нормы и патологии // Психология отношений. – Москва–Воронеж, 2022. – С. 48-53.
3. Baxodirova G.K. Innovatsion yondashuvlar orqali talabalar bilish faoliyatini shakllantirish (pedagogik sohalar misolida): Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2019. – 56 b.
4. Xodjaev B.X. Pedagogik texnologiyalar va innovatsion ta'lim muhiti. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
5. Ignateva E.Yu. Pedagogicheskoe upravlenie v tsifrovoy obrazovatelnoy srede // Nauka i shkola. – 2020.
6. Yarmakhov B.B. (red.). Sovremennaya "tsifrovaya" didaktika: monografiya. – Moskva, 2024. – ISBN 978-5-00139-080-0.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI

Mas’ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(7)

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali 26.09.2023-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.